

Dana-Luminița Teleoacă

INOVAȚIA LEXICALĂ ÎN TEXTUL BIBLIC MODERN: 'CONSTRUCȚIE VS DECONSTRUCȚIE', 'IDENTITATE VS ALTERITATE'¹ (II)

Dacă, în prima parte a acestei contribuții², atenția ne era reținută de o serie de aspecte consacrate, în linii mari, problemei definirii conceptelor de 'construcție' vs 'deconstrucție', respectiv 'identitate' vs 'alteritate', în prezentul studiu vom încerca să ilustrăm cu exemple adecvate aspectele teoretice semnalate și să formulăm, de asemenea prioritar în perspectivă semiotică-pragmatică, unele explicații, precum și unele puncte de vedere critice privitoare la valorificarea neologismului în literatura psalmică modernă.

1. DEPOETIZAREA

Punerea în paralel a unor versete/pasaje din versiunea protestantă cu secvențele corespunzătoare din textul ortodox modern, mai aproape, prin tradiționalismul de principiu, de „litera și spiritul” textului sacru, reprezintă o probă edificatoare cât privește alterarea 'poeticului' în versiunea biblică protestantă, deși, într-o serie de cazuri, o astfel de paralelă furnizează doar o „probă suplimentară”, textul protestant „autodeconspirându-se” pur și simplu. Prezentăm în continuare câteva exemple relevante în sensul celor asertate.

Unei propoziții lipsite de valențe stilistice, „ruptă” în totalitate din câmpul laic, cf. „... aștept *compătimire*, dar degeaba” (BP 69:20), îi corespunde în versiunea ortodoxă o structură complexă, clădită după principiile *paralelismului sintactic (antonimic)*, cu lexeme specifice textului sacru (cf. *a milui, a mângâia...*), în care dramatismul și poeticitatea sunt valorificate din plin, în scopul reliefării 'religiosului': „Și am așteptat *pe cel ce m-ar milui* și nu era și *pe cei ce m-ar mângâia* și nu i-am aflat” (BO 68:24)³. De remarcat, în contextul acestei discuții, și

¹Textul a fost prezentat într-o conferință ținută la Academia Română, pe data de 7 martie 2013. Menționăm, de asemenea, că o variantă sintetică a acestui studiu a fost prezentată de noi la cea de-a XI-a ediție a Simpozionului internațional anual al Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Iași, 18–19 septembrie 2012, simpozion desfășurat pe tema „Tradiție/inovație – identitate/alteritate: paradigme în evoluția limbii și culturii române”.

² V Teleoacă 2013 b.

³ Cf. și BB 68:24: „ocară așteptă sufletul meu și ticăloșire, Și îngăduim pre cel ce să ruiniia împreună, și nu fu; și pre cei ce mângâia, și n-am aflat”.

tendința spre „sintetizare”, identificabilă în cazul textului protestant⁴, căreia i se opune o anume constanță în „detaliere” și „nuanțare” în versiunea biblică ortodoxă.

Clișeul, elementul prozaic, alunecarea în contingent devin adesea „puncte de reper” ale *deconstrucției* textului sacru: „grânarele noastre să fie pline, *încărcate cu tot felul de provizii*” (BP 144:13). În versiunea ortodoxă se recurge la un alt tipar structural, continuator al construcției metaforice (o metaforă plastică a abundenței) din textele vechi: „Cămarile lor pline, *vărsându-se din una în alta*” (BO 143:13; cf. și BB 143:13: „Camarile lor pline, *vărsându-se den ceaea în ceaea*”).

Ca și în exemplul de mai sus, sunt și alte situații în care nu (neapărat) opțiunea pentru neologism este responsabilă propriu-zis de „depoetizarea” pasajului respectiv, ci *asocierile într-un ansamblu mai mare* reprezentat de un verset și chiar de un anume paragraf. Astfel, în versetul „*Îți vei prelungi mânia din generație în generație?*” (BP 85:5), se optează pentru verbul *a prelungi*, căruia în BO îi corespunde mult mai inspiratul (inclusiv în sensul că utilizarea acestui verb în versiunea ortodoxă se soldează cu un efect stilistic) *a întinde*: „*Sau vei întinde mânia Ta din neam în neam?*” (BO 84:5). A se vedea în același sens și exemplul: „*N-a mai rămas nimic sănătos în carnea mea, din cauza indignării Tale*” (BP 38:3) / BO 37:3: „*Nu este vindecare în trupul meu de la fața mâniei Tale*”.

Nu puține sunt contextele în care neologismele apar în structuri forțate, artificiale și stângace (prozaice, apoetice), unele neconforme spiritului limbii române⁵: „Nu împlini, Doamne, dorința celui rău,/să nu faci *să-i reușească planul*, ca să nu se îngâmfe” / BO 139:8: „Să nu mă dai pe mine, Doamne, [...] pe mâna păcătosului [...]... să nu mă părăsești, ca *să nu se trufească*”⁶; „Te voi lăuda că m-ai făcut *într-un mod înfricoșător și admirabil*” (BP 139:14) / BO 138:14: „Te voi lăuda, că sunt o făptură așa de *minunată*”; cf. și BB 138:14: „Mărturisi-mă-voiu Ție, că cu groază Te-ai minunat; *minunate-s* lucrurile Tale” ș.a.

În alte contexte, succesiunea de neologisme (și structuri neologice) este generatoare a unui registru „tehnic”, incongruent cu textul/contextul psalmic: „și fiicele noastre ca niște *coloane* ale colțului, *sculptate în stilul palatelor*” (BP 144:12) / BO 143:12: „... fiicele lor înfrumusețate și împodobite ca chipurile templelor”. Ilustrativ pentru caracterul „tehnic” al versetului psalmic este și exemplul: „Ai cutremurat pământul, l-ai despicat;/*repară-i* spărturile, căci se

⁴ Text care, într-o serie de situații, lasă impresia că *se (de)construiește* (inclusiv) în virtutea unui principiu de „rezumare”, de simplificare a ideii din textul original. Însă, astfel de „omisiuni” de cuvinte/secvențe verbale din textul original sunt periculoase întrucât pot genera *pierderi semantice semnificative* (v. Zgardan, *Creativ.*).

⁵ Unele reprezintă, ca și în exemplul de mai sus, rezultatul transunerii servile a structurii cu valoare factitivă din franceză.

⁶ Deși opțiunea textului ortodox pentru arhaism se cuvine a fi înțeleasă în strânsă relație cu caracterul marcat conservator (și dogmatic) al acestui tip de text, nu putem să nu remarcăm faptul că astfel de „selecții lexicale” se soldează adesea și cu consecințe (involutare) la nivel... stilistic. Făcând această afirmație, avem în vedere valorificarea ‘arhaicului’ în operele beletristice, în virtutea valențelor sale estetice. În acest sens, putem vorbi despre *o susținere și o potențare a ‘poeticului’* în textul psalmic ortodox, prin prisma unei *receptări moderne*.

clatină!” (BP 60:2) / BO 59:2: „*vindecă* sfărâmăturile lui, că s-a cutremurat”; cf. și BB 59:2: „*vindecă* sfărâmările lui”. „Tehnic” poate fi catalogat și verbul *a construi* în contextul: „Domnul *construiește* Ierusalimul...” (BP 147:2) / BO 146:2: „Când *va zidi* Ierusalimul...”; cf. și BB 146:2: „*Zidind* Ierusalimul,...”.

Stilul biblic se convertește adesea într-un registru oficial, pedant, responsabil de alterarea ‘poeticului’: „și *se prezintă* [cei care cred în Domnul, n.n.] *înaintea* lui Dumnezeu în Sion” (BP 84:7) / BO 83:8: „Merge-vor din putere în putere, *arăta-Se-va* Dumnezeul dumnezeilor în Sion”; cf. și BB 83:8: „... *ivi-Se-va* Dumnezeul dumnezeilor în Sion”; „Domnul *este între cei care susțin* sufletul meu” (BP 54:4) / BO 53:4: „Domnul *este sprijinul* sufletului meu”; cf. și BB 53:4: „... Domnul, *sprejitoriu* sufletului meu...”; „El îi binecuvântează și se înmulțesc nespunși *nu lasă să se reducă* numărul vitelor lor” (BP 107:38) / BO 106:38: „Și i-a binecuvântat pe ei și s-au înmulțit foarte și *vitele lor nu le-a împuținat*”; cf. și BB 106:38: „Și-i blagoslovi pe ei și să înmulțiră foarte și *dobitoacele lor nu le-au împuținat*” ș.a.

Lipsa de naturalețe, artificialul și pedanteria, asociate cu o anume ariditate stilistică, sunt relevate și de contexte, precum: „Cel care *disciplinează* neamurile, oare să nu mustre/El, care învață pe om cunoștința?” (BP 94:10) / BO 93:10: „Cel ce *pedepsește* neamurile, oare, nu va certa? Cel ce învață pe om cunoștința...”; cf. și BB 93:10: „Cel ce *ceartă* limbi, nu va muștra?”; „Domnul m-a *disciplinat* aspru./dar nu m-a dat pradă morții” (BP 118:18) / BO 117:18: „*Certând* m-a certat Domnul⁸, dar morții nu m-a dat”; cf. și BB 117:18: „*Certând* mă certă Domnul, și morții nu mă deade” sau: „Un foc s-a aprins în adunarea lor/și o flacără *a consumat* pe cei răi” (BP 106:18) / BO 105:18: „Și s-a aprins foc în adunarea lor, vâpaie *a ars* pe păcătoși”; cf. și BB 105:18: „Și să ațâță foc întru adunarea lor, pară *au mistuit* pre păcătoși”.

Versetul 14 (din psalmul 86) evocă, în totalitate, *stilul publicistic* (mai exact, articolele cu caracter informativ, gen *reportaj*), efectul fiind unul hilar, prin inadecvare contextuală: „Dumnezeule, *niște îngâmfați* s-au sculat împotriva mea./o *ceată de oameni violenți vor să-mi ia viața...*” / BO 85:13: „Dumnezeule, *călcătorii de lege* s-au sculat asupra mea și *adunarea celor tari* a căutat sufletul meu⁹...”. Astfel, dacă în versiunea ortodoxă selectarea termenilor dintr-o paradigmă și asocierea acestora în plan sintagmatic, „se soldează” cu un *lamento* ale cărui valențe artistice sunt de netăgăduit, în textul protestant, imperativul invocativ de la începutul frazei respective (cf. *Dumnezeule*) este singurul indiciu că ne aflăm în prezența unui text sacru.

Alteori, „dezambiguizarea” (stabilirea apartenenței versetului respectiv la textul sacru) este realizată numai în final, printr-un element de ortografie, anume

⁷ A se remarca și diferențele de interpretare între BO și BB, pe de o parte, și BP, pe de altă parte.

⁸ O structură intensivă preluată ca atare din originalul ebraic (v. și Teleoacă 2012c).

⁹ Cf. și BB 85:13: „Dumnezeule, *cei fără de lege* s-au rădicat asupra mea și adunarea celor tari au cercat sufletul meu și n-au pus înainte pre Tine înaintea lor”.

redactarea cu majusculă a pronumelui personal (cf. *El*): „Am fost *integru* (s.n.) față de *El* (s.n.)” (BP 18:23). Epitetului neologic de aici (*integru*) îi corespunde în BO perifraza *fără prihană*, structură cu tradiție în limbajul bisericesc: „Și voi fi *fără prihană* cu Dânsul,…” (BO 17:26).

Pedanteria lingvistică caracterizează și nivelul frazeologic, nu numai pe cel lexical. De pildă, *a-și deda sufletul la deșertăciune*, structură prezentă în versiunea protestantă (cf. „... cel care *nu-și dedă* sufletul la deșertăciune...”, BP 24:4), reprezintă un dublet artificial și greoi, forțat, pentru structura de mult încetățenită în scrisul bisericesc românesc și valorificată de versiunea ortodoxă (BO), anume *a lua în deșert* (în *Biblia de la București: a lua pre deșert*). Aspectul semnalat este ilustrat și de alte structuri frazeologice (cel mai adesea, calcuri semantico-structurale după model francez), expresie a intruziunii unui registru „oficial-administrativ” în textul și contextul biblic; dintre cele mai relevante exemple în acest sens, menționăm: *privitor la* (ex. BP 54:7), *a avea în vedere* (ex., BP 74:20), *a-și apăra cauza* (ex., BP 74:22) / *a apăra cauza cuiva* (ex., BP 140:12), *a se pune în mișcare* (ex., BP 104:20), *în stilul* (ex., BP 144:12) ș.a.

2. DESACRALIZAREA

Cum spuneam, în versiunea biblică protestantă, apelul *constant* la sinonime *neologice* se face în detrimentul ‘sacralității’ textului psalmic, fiind responsabil de generarea unei anumite *discontinuități*¹⁰. *Laicizarea* este un fenomen negativ în primul rând pentru că „amputează” esența textului biblic ca text sacru, „dizolvă” hieratismul acestuia în masa limbii laice, comune, privându-l de propria identitate, ceea ce echivalează cu o denaturare a acestui tip de limbaj/text, cu o deturnare de la rosturile specifice. În consecință, se poate afirma că, în astfel de situații, se ajunge la *sacrificarea identității* (identitate a textului sacru, în cazul de față, textul sacru cel mai hieratic, anume literatura psalmică) *în favoarea... alterității*, un fenomen negativ, având în vedere valențele *deconstructive* ale *inovației*¹¹.

În exemplele care urmează, unor termeni din textul ortodox ce poartă amprenta ‘religiosului’ (cf., de pildă, *nelegiuire*, *cei fără de lege*¹²), le corespund, în versiunea protestantă, neologisme laice: „Nu te mânia din cauza celui ce *prosperă* în calea lui,/din cauza omului care își vede împlinirea *planurilor* lui *rele!*” (BP 37:7) / BO 36:7: „nu râvni după cel ce *sporește* în calea sa, după omul care face *nelegiuirea*”; „... și puțin a lipsit să-mi alunece pașii, căci *eram invidios*”

¹⁰ Așa cum remarcă Zafiu 2003, *discontinuitatea* poate fi, uneori, marca unei „coborâri în contingent”.

¹¹ „Excesul și nepotrivirea generează deconstrucția, în timp ce cuvântul *construiește* [s.n.] prin măsură și adecvare” (Slama-Cazacu (2000: 57)). Astfel, „construcția lingvistică” este posibilă în virtutea respectării așa-numitelor „solidarități semantice” (în terminologia lui Coșeriu 1977:140, ap. Bidu-Vrânceanu 2008:40), deci în virtutea respectării principiului *coerenței*.

¹² Cf. *lege* (arh., pop.) „religie”.

față de cei *arogați*/când vedeam *prosperitatea* celor răi” (BP 73:2–3) / BO 72:2–3: „Iar mie, puțin a fost de nu mi-au alunecat picioarele, [...] / Că *am pizmuț* pe cei *fără de lege*, când vedeam pacea *păcătoșilor*” ș.a. De remarcat în plus (ultimul exemplu) și traducerea improprie¹³ din textul protestant, care redă noțiunea „nelegiuți” prin... *cei arogați*.

Conceptul religios „izbăvitor, mântuitor” este lexicalizat în mod constant în textul protestant prin termenul neologic (în limba română, în primul rând, termen laic) *salvator*¹⁴, construcția rezultată implicând și un anume grad de artificialitate: „Domnul este stâncă mea, *salvatorul* [s.n.] meu” (BP 18:2).

În aceeași ordine de idei, opțiunea pentru un termen neologic denaturează/alterează *funcția referențială* în textul biblic; astfel, apelul la vb. neologic *a forma* (la diateza pasivă, cu valoare reflexivă), preferat în locul mai vechiului *a se zidi* (folosit în textul ortodox în alternanță cu *a se face*), cu tradiție în scrisul bisericesc românesc¹⁵, „anihilează” orice... mister al creației... divine, conturând profilul unei lumi *desacralizate*, în sensul de univers care există în afara noțiunii de „Sacru”: „Înainte de a se fi născut munții/și *înainte de a fi fost formate pământul și lumea*” (BP 90:2) / BO 89:2: „Mai înainte de ce *s-au făcut* munții și *s-a zidit* pământul și lumea...”. Nu mai puțin inadecvat este utilizat și neol. *a crea* în contextul: „*Crează* [sic!] în mine o inimă curată, Dumnezeuule” (BP 51:10) / BO 50:11: „Inimă curată *zidește* întru mine, Dumnezeuule”; cf. și BB 50:11: „Inimă curată *zidește* întru mine, Doamne”.

În alți psalmi, structura morfosintactică pentru care se optează nu este și cea mai aptă pentru transmiterea unui anumit conținut. Astfel, în BP apelul la timpul prezent și la diateza pasivă (fără exprimarea propriu-zisă a complementului de agent) nu are pregnanța (nu numai gramaticală, ci și/sau, în primul rând, conceptual-religioasă/teologică) construcției cu viitorul, într-o structură reflexivă¹⁶, ce apare în textul ortodox. Acest element, coroborat cu cel lexical (apelul la vb. neol. *a crea*, respectiv la mai vechiul *a zidi*), sunt aspecte ce susțin din plin formula din BO: „Îți trimiți Tu suflarea, ele *sunt create*/și înnoiești astfel fața pământului” (BP 104:30) / BO 103:31: „Trimite-vei duhul Tău și *se vor zidi*...”; cf. și BB 103:31: „Trimite-vei duhul Tău și *se vor zidi*”. Consecințele unei utilizări inadecvate (la nivel gramatical) asupra reflectării obiective a realității extralingvistice (și, în ultimă instanță, asupra redării fidele, obiective a semantismului textului sacru) sunt ilustrate și de contexte fundamentale *laice*, în economia poemului psalmic. Este, de pildă, și cazul utilizării nehotărâtului *niște*, în

¹³ Vom reveni asupra acestui aspect *infra*, 4.

¹⁴ Termen consacrat cu uz religios în limbile romanice occidentale (unde se folosește, de exemplu, cu referire la Iisus, cf. fr. *Jésus Le Sauveur*, it. *Gesù Il Salvatore* sau sp. *Jesús El Salvador*), nu și în limba română, idiom în care aceeași arie conceptuală (teologică) este acoperită de termenii *mântuitor* și *izbăvitor*.

¹⁵ În literatura bisericească în limba română, *Ziditorul* este unul dintre apelativele fundamentale ale lui Dumnezeu.

¹⁶ De fapt, este vorba despre reflexivul cu valoare pasivă, structură explicată ca un calc după aoristul grecesc (cf. Arvinte (1998: XXXIX)).

condițiile asocierii acestuia cu un substantiv (*prinți*), care – deși mai particularizat din punctul de vedere al conținutului său, prin raportare la termenul... generic *căpetenii*, din textul ortodox – pare a spori gradul de incertitudine al mesajului respectiv. Este o formulare care, practic, „rupe” enunțul psalmic, reprezentând în mod evident un element de *discontinuitate*: „**Niște prinți** mă prigonesc fără temei...” (BP 119:161) / BO 118:161: „*Căpeteniile* m-au prigonit în zadar...” (cf. și BB 118:161: „*Boiarii* goniră-mă în zadar”). Așa cum se poate deduce din parcurgerea unui context mai amplu¹⁷, ideea fundamentală vizează opoziția dintre două planuri, uman (reprezentat de *căpeteniile, boiarii*) – divin (*cuvintele Domnului*), acesta din urmă – reper al definirii psalmistului (cf. „dar inima mea nu tremură decât de cuvintele Tale”). Opoziția se stabilește, mai exact, între două **ierarhii**: cea lumească/pământească (ai cărei exponenți sunt *căpeteniile/boiarii*, o metaforă de fapt, a acestei ordini ierarhice lumești, deci nu *niște căpetenii*, ci, **în general, căpeteniile**), respectiv cea divină (Logosul divin).

Oamenii... integri reprezintă o „echivalare” mai puțin adecvată pentru *cei drepți/drepții*, structură, de asemenea, cu tradiție în scrisul bisericesc românesc: „... *oamenii integri* vor locui în prezența Ta” (BP 140:13) / BO 139:13: „... și vor locui *cei drepți* în fața Ta”.

Caracterul laic al versetului „Râdeți voi de *planul* [s.n.] celui sărac, dar *refugiul* [s.n.] lui este Domnul” (BP14:6) iese foarte bine în evidență prin raportarea sa la organizarea semantico-structurală din versiunea ortodoxă: „Săracul *nădăduiește* [s.n.] în Domnul și voi ați râs de *nădejdea* [s.n.] lui” (BO 13:6);. De la *plan* la... *nădejde/a nădădui* sau de la *refugiul* la... *nădejde* este un drum lung, acela de la un „neconvertit” desfășurându-și practic monologul în absența lui Dumnezeu, la credinciosul ce-și organizează existența având ca reper fundamental Sacralul, la care se raportează în termeni specifici, apți de a institui și, în egală măsură, de a menține comuniunea cu planul transcendent¹⁸.

Alteori, aspectul laic generat de anumite neologisme lexicale este potențat în textul protestant prin asocierea cu unele structuri *frazologice* subordonate, de asemenea, sferei profane. De exemplu, în psalmul 140, adjectivul neologic *violent* și locuțiunea verbală *a duce la ruină* (cf. fr. *mener à la ruine qqn.*) schițează un cadru mai degrabă profan¹⁹ (cf. „și pe omul *violent*, răul să îl ducă la ruină”, BP 140:11), căruia i se opune în textul ortodox o reprezentare autentică, construită în perspectivă religioasă. Astfel, în versiunea psalmică ortodoxă, apelul la termeni precum *nedrept* „necinstit, imoral”, dar și opus al lui *drept* „cucernic, evlavios” sau

¹⁷ Cf. „Vezi că poruncile Tale am iubit, Doamne; întru mila Ta mă viază./Începutul Cuvintelor Tale este adevărul și veșnice toate judecățile dreptății Tale./*Căpeteniile* [s.n.] m-au prigonit în zadar; iar de cuvintele Tale s-a înfricoșat inima mea./Bucura-mă-voi de cuvintele Tale, ca cel ce a aflat comoară mare” (BO 118:159–162).

¹⁸ Mai târziu, în universul semiotic creștin, ‘nădejdea’ va reprezenta una dintre virtuțile fundamentale, la antipod – ‘deznădejdea’ fiind cel mai mare păcat împotriva Duhului Sfânt.

¹⁹ În care doar conjunctivul cu valoare imperativă pare să situeze comunicarea pe coordonatele unei structuri discursive primare de religiozitate, anume incantația și imprecategoriile din formulele magice ale acesteia.

pieire (în limbaj bisericesc) „pierdere a vieții veșnice/a posibilității de mântuire, ca urmare a degradării morale și a căderii în păcat” creează premisele receptării de pe pozițiile unui cod etic religios: „pe omul *nedrept* răutatea îl va duce la *pieire*” (BO 139:11)²⁰.

A adora este utilizat în limba română în primul rând ca termen laic (= „a iubi în cel mai înalt grad, fără limită, a avea un cult pentru cineva sau ceva”, cf. DEXonline), de aceea fiind mai puțin adecvat în transmiterea unui conținut religios (cf. „*Adorați-L pe Domnul în splendoare sfântă*”, BP 29:2), conținut mult mai bine redat prin perifraza *a aduce slavă*: „*Aduceți Domnului slavă* numelui său; închinați-vă Domnului în *curtea cea sfântă* a Lui” (BO 28:2).

Uneori, opțiunea din BP pentru un substantiv aparținând aceleiași familii lexicale (dar nu cu aceeași tradiție de utilizare în scrisul bisericesc românesc) ca și verbul selectat de textul ortodox reprezintă o altă concesie făcută ‘laicului’. Impresia de ‘non-religios’ este întărită inclusiv de unele cuvinte neologice, cu rezonanță... afectivă modestă, comparativ, de pildă, cu perifrazele negative (termeni din fondul vechi al limbii) din BO. Astfel, propoziția „Sufletul meu *refuza* orice *mângâiere*” (BP 74:3) poate fi considerată „reflexul profan” al structurii circumscrise ‘religiosului’ din textul ortodox, anume: „sufletul *n-a vrut să se mângâie*” (BO 73:4)²¹.

În alte situații, structura laică având în componența sa și un neologism, își dovedește modesta funcționalitate și, implicit, slaba adecvare într-un anumit context, mai ales prin comparație cu o construcție sinonimă ce prezintă avantajul vechimii în limbă, dar și al prestigiului în literatura religioasă, precum și pe acela al unei „mize pragmatice” superioare. Astfel, *ia aminte* exercită o forță perlocuționară mai mare (asupra Divinității) comparativ cu *fii atent*, aspect ce se susține inclusiv în virtutea semantismului mai complex al primei structuri, care, pe lângă „a fi atent”, conține și semele „a nu trece cu vederea”, „a ține seama de ceva” (cf. DEXonline): „*Pleacă-Ți urechea, Doamne, la rugăciunea mea;/fii atent* la glasul cererilor mele!” (BP 86:6) / BO 85:5: „*Ascultă, Doamne, rugăciunea mea și ia aminte* la glasul cererii mele!”.

3. STILUL/TEXTUL HIBRID

În ceea ce privește versiunea psalmică protestantă, impresia de stil/text *hibrid* este întreținută nu numai de coexistența pasajelor poetice (în care ‘religiosul’ este, de regulă, conservat) și a celor *depoetizate* (și *laicizate*), ci, în egală măsură, și de

²⁰ Cf. și BB 139:11: „... pre bărbatul strâmb realele-l vor vâna spre *stricăciuni*” [*stricăciune* (bis.) „păcat aducător de moarte, în sensul neputinței de a accede la mântuire”].

²¹ Cf. *a se mângâia*, verb cu tradiție în literatura bisericească, unde este utilizat cu semnificația „a se consola”. Este verbul de la care s-a derivat, de altfel, și subst. *Mângâietorul*, în literatura biblică „Duhul Sfânt” al lui Dumnezeu.

asocierea inadecvată²² a construcțiilor neologice și elevate cu structuri ce poartă amprenta ‘arhaicului’ sau cu elemente aparținând fondului lexical mai vechi, respectiv registrului colocvial al limbii²³. Rezultatul unor astfel de asocieri este unul de stridență, de amestec neomogen, în ultimă instanță, de... *discontinuitate stilistică*, element negativ în măsura în care această discontinuitate poate afecta, de exemplu, funcția persuasivă a unui text²⁴. În sensul celor afirmate sunt relevante, de pildă, structurile nominale genitivale, în care cele două substantive sunt circumscrise stilistic diferit, sau asocierile, în interiorul aceleiași fraze, între două propoziții aparținând unor registre stilistice distincte (elevat, pedant, intelectual vs arhaic, vechi, colocvial, prozaic): „Sunt *deprimat și* m-am încovoiat de tot” (BP 38:6) / BO 37:6: „*Chinuitu-m-am și* m-am gârbovit până în sfârșit, toată ziua *mâhnindu-mă* umblam”; „adu-Ți aminte de *insulte*le vrăjmașilor Tăi, Doamne,...” (BP 89:51) / BO 88:50: „... *ocara* cu care m-au ocărât *vrăjmașii* Tăi...”; „Lovească-mă cel drept²⁵, *căci aceasta îmi este o favoare*”²⁶ (BP 141:5) / BO 140:5: „Certa-mă-va dreptul cu milă și mă va mostra, iar untdelemnul păcătoșilor să nu ungă capul meu” ș.a.

De semnalat și enunțurile în care cele două părți principale ale propoziției aparțin unor registre stilistice diferite sau contextele în care utilizarea verbului *a deveni* în calitate de copulativ poate fi catalogată drept o pedanterie lingvistică: „Pentru ca preaiubiții Tăi *să fie salvați*” (BP 108:6) / BO 107:5: „... ca *să se izbăvească* cei plăcuți ai Tăi”; „Te voi lăuda, pentru că m-ai ascultat/*și ai devenit* mântuirea mea” BP 118:21 / BO 117:21: „Te voi lăuda, că m-ai auzit și *ai fost* mie *spre izbăvire*”.

Structuri hibride se actualizează și la nivelul altor relații de subordonare (cf., de exemplu, relația verb – complement) „Domnul m-*a recompensat* după curăția [s.n.] mâinilor mele” (BP 18:20). Mult mai adecvată este asocierea între verbul vechi *a răsplăti* (cu un regim sintactic arhaic de dativ, în versiunea ortodoxă) și arh. *curăție*: „*Și îmi va răsplăti mie* Domnul [...] *după curăția* mâinilor mele...” (BO 17:26).

²² Într-o serie de situații, asocierea este marcată la nivel morfosintactic prin coordonarea copulativă (conj. *și*).

²³ Ceea ce nu înseamnă că suntem adepții unui „purism” lingvistic; nu pledăm mai exact pentru o exprimare „absolut tradițională” (de altfel, un deziderat utopic) și nici nu respingem inovația lingvistică, ci doar atragem atenția asupra situațiilor în care asocierea ‘tradițional (arhaic) – neologic’ frapează prin stridență, inadecvare contextuală, prin caracterul „barbar” al structurilor rezultate, multe neconforme spiritului limbii române și contrazicând bunul simț lingvistic.

²⁴ Referindu-se la acest aspect, Zafiu 2003 ia în discuție textul prediciei: „intruziunile din alte stiluri și limbaje pot avea un efect *distonant* [s.n.], rupând chiar coerența argumentelor”.

²⁵ Structură conformă spiritului limbii române vechi, dar și bisericești (a se remarca, în acest sens, postpunerea subiectului, conjunctivul fără *să* cu valoare de imperativ, postpunerea cliticului forme verbale respective; *cel drept*).

²⁶ Cum se poate constata, textul protestant conține exemple de intruziune a ‘arhaicului’ chiar în interiorul structurii culte, neologice; mai exact, în exemplul citat *supra*, dativul destinatarului (cf. *aceasta îmi este o favoare*), preferat în locul structurii prepoziționale – *aceasta este o favoare pentru mine*. Structura generată poate fi încadrată fără nicio ezitare în categoria barbarismelor.

A arunca insultă (cf. „și nu aruncă *insultă*²⁷ asupra aproapelui său”, BP 15:3 / BO 14:3: *a rosti ocară*) este un exemplu de perifrază hibridă, rezultată, probabil, dintr-o contaminare între structura veche și populară *a arunca/a rosti ocară (asupra cuiva)* și cea neologică, a limbii moderne, *a adresa/a profera insulte/injurii (cuiva/asupra cuiva)*.

Alteori, verbul neologic se asociază cu un substantiv din fondul lexical vechi al limbii, într-o construcție realizată, de asemenea în conformitate cu tiparele (morfosintactice) ale românei vechi (în care substantivul este utilizat nearticulat): *a comite nelegiuire* (ex. BP 106:6).

Tot aici putem încadra și o serie de perifraze (transpuneri servile, mecanice ale structurilor sintactice din originalul francez avut la dispoziție) catalogate de noi drept barbarisme: *a practica dreptatea* (ex. BP 106:3), ~ *înșelătoria* (ex. BP 101:7) sau ~ *frica de Domnul* (ex. BP 111:10). Și acestea sunt exemple care susțin ideea unei „supralicitări” a neologismului în textul protestant (în cazul de față, verbul „supralicitat” este neol. *a practica*).

4. IMPROPRIETĂȚI SEMANTICE

În versiunea protestantă, nu puține sunt nici contextele care reflectă întrebuintărea *improprie* a termenilor (o *distorsionare*, în actul traducerii, la nivel semantic, rezultat al violării principiului *coerenței*), în unele cazuri apelul la unele neologisme producând efecte similare celor utilizării *barbarismelor*: „El *a stabilit* munții prin tăria Lui,/fiind încins cu putere” (BP 65:6) / BO 64:7: „Cel ce *gătești* munții cu tăria Ta, încins fiind cu putere”; cf. și BB 64:7: „*Gătind* munții cu vârtutea Lui, încins cu putere”; „... și puțin a lipsit să-mi alunece pașii, căci eram invidios față de cei *aroganți/când* vedeam prosperitatea celor răi” (BP 73:2–3) / BO 72:2–3: „Iar mie, puțin a fost de nu mi-au alunecat picioarele, [...]Că am pizmuit pe cei *fără de lege*, când vedeam pacea păcătoșilor”; cf. și BB 72:2–3: „Căci am râvnit spre cei *fără de lege*, pacea *păcătoșilor* văzând” ș.a.

Aspectul menționat este ilustrat și de termeni din fondul lexical (mai) vechi al limbii române: „Dumnezeule, *niște îngâmfați* s-au sculat împotriva mea,/o ceată de oameni violenți vor să-mi ia viața...” / BO 85:13: „Dumnezeule, *călcătorii de lege* s-au sculat asupra mea și adunarea celor tari a căutat sufletul meu...” cf. și BB 85:13: „Dumnezăule, *cei fără de lege* s-au rădicat asupra mea și adunarea celor tari au cercat sufletul meu și n-au pus înainte pre Tine înaintea lor”; „Ei *s-au alipit* de Baal-Peor...” (BP 106:28) / BO 105:28: „*Au jertfit* lui Baal Peor...” ș.a.

În aceeași ordine de idei, menționăm și o serie de aspecte, expresie a ceea ce în literatura de specialitate este cunoscut drept *contradictio in adiecto*: *din cauza* +

²⁷ A se remarca și utilizarea nearticulată a neologismului *insultă*, aspect, de asemenea, relevant pentru arhaicitate și, implicit, pentru caracterul *hibrid* al structurii respective.

[aspect pozitiv]²⁸: „Dar El i-a scăpat *din cauza* Numelui Său, /ca să-Și arate puterea” (BP 106:8) / BO 105:8: „Dar i-a mântuit pe ei *pentru* numele Său, ca să facă cunoscută puterea Lui”; cf. și BB 105:8: „Și mântui pre dânșii *pentru* numele Lui, ca să cunoască puternicia Lui”; „M-au înconjurat, m-au împresurat [neamurile, n.n.]; dar în Numele Domnului le-am *distrus* [s.n.]”²⁹ (BP 118:11) / BO 117:11: „Înconjurând m-au înconjurat și în numele Domnului i-am *înfrânt* (s.n.) pe ei”. Verbul *a distruge*, un alt exemplu de termen neologic „supralicitat”, nu este cel mai adecvat utilizat nici în contextul: „Domnul Dumnezeu nostru îi *va distruge*” (BP 94:23) / BO 93:23: „... îi *va pierde* pe ei Domnul Dumnezeu nostru”³⁰ ș.a.

5. (ALTE) CONSTRUCȚII STRĂINE SPIRITULUI LIMBII ROMÂNE

Unele opțiuni de echivalare a textului sacru în limba română (avem în vedere atât fondul lexical neologic, cât și pe cel tradițional) sunt amendabile, acestea fiind expresia unor *structuri lingvistice neconforme spiritului limbii române*, adesea fără circulație reală în limba noastră (din această perspectivă, astfel de structuri apar ca artificiale, inadecvate). Afirmția noastră este susținută în primul rând de unele construcții comparative (mai rar, metaforice): „Toate zilele noastre pier de mânia Ta; *ni se duc anii ca un sunet*” (BP 90:9). În schimb, în versiunea ortodoxă comparația destinului uman cu *pânza de păianjen* este una clasică, ce se regăsește la multe popoare și civilizații ale lumii, inclusiv la creștini³¹: „*Anii noștri* s-au socotit *ca pânza unui păianjen*” (BO 89:10). Imaginea se regăsește și în textul de la 1688: „*Anii noștri ca paianjinul* socotiam...” (BB 89:10). A se vedea în același sens și versetele: „*Ne-ai făcut ca un proverb* printre neamuri/și temeii de clătinare din cap printre popoare” (BP 44:14) / BO 43:16: „*Pusu-ne-ai* pe noi *pildă* către neamuri, clătinare de cap între popoare”; cf. și BB 43:16: „*Pus-ai* pre noi *pildă* întru limbi, clătire de cap întru năroade”; „M-am îmbrăcat cu sac/și *am devenit un proverb* pentru ei” (BP 69:11) / BO 68:13: „Și m-am îmbrăcat cu sac și *am ajuns pentru ei de batjocură*”. În BB 68:13, ideea respectivă este redată prin apelul la termenul *pildă* „exemplu negativ”: „Și puș îmbrăcăminteia mea sac și *fuii lor în pildă*”.

Alte echivalări/traduceri conțin imagini bizare, inedite, dezvoltate foarte probabil prin „presiunea” unor metafore cu circulație reală în limbă (în virtutea faptului că, în traduceriile textelor sacre, s-au impus termeni ce aparțin unei sfere

²⁸ De fapt, o eroare ce proliferază supărător și la nivelul variantei laice a românei actuale.

²⁹ Nu poți distruge în numele... Domnului, ci poți triumfa asupra răului... în numele Domnului (cf. opțiunea din BO și BB).

³⁰ Vb. *a pierde*, selectat în versiunea ortodoxă, implică ideea de pedeapsă divină, constând în imposibilitatea accederii la mântuire.

³¹ *Pânza de păianjen* este simbolul slăbiciunii umane și al zădărniciiei, simbolistică ce va fi preluată și de creștinism, unde pânza lipicioasă va fi văzută ca o capcană diavolească pentru cei naivi (se identifică astfel păianjenul cu Răul) (online: cartim.ro/simbolistica-la-insecte/).

semantico-onomasiologice apropiate de cea a termenului inclus în comparația „inedită”, cf. metafora aripilor, ca simbol al proniciei divine, „extinsă” și la semnificantul *pene*): „El te va acoperi **cu penele** Lui/și vei avea un refugiu sub *aripile* Lui”. În BO 90:4 se optează pentru o formulă acceptabilă: „**Cu spatele** te va umbri pe tine și sub *aripile* Lui vei nădăjdui; ca o armă te va înconjura adevărul Lui”. Cf. și BB 90:4: „Cu **spatele** Lui va umbri ție și supt *aripile* Lui vei nădejdui”.

6. AGRAMATISME

Și unele exemple de acest gen se datorează, într-o anumită măsură, goanei după ‘nou’. De pildă, structurii *cei robiți* din BO îi corespunde în textul protestant *cei prizonieri*, construcție ce a putut lua naștere „omițându-se” că *prizonier* este un substantiv propriu-zis, iar nu un participiu): „Când Dumnezeu va aduce înapoi pe **cei prizonieri** din poporul Său (BP 53:6) / BO 52:8: „Când va întoarce Domnul pe *cei robiți* ai poporului Său...”; BB 52:8: „Când va întoarce Dumnezeu *robimea* nărodului Său”.

În alte situații, inadecvarea conceptuală este dublată de eroarea... grafică: „*Crează* în mine o inimă curată, Dumnezeule” (BP 51:10) ș.a.

7. STRUCTURI TAUTOLOGICE

În ultima parte a studiului nostru atenția ne va fi reținută de problema *construcțiilor tautologice*, construcții care nu se înscriu propriu-zis în categoria faptelor responsabile de *deconstrucția* textului psalmic, ba, mai mult, ele sunt expresia unei *false deconstrucții*, având calitatea unor structuri *cu... potențial creativ-constructiv*. Observația se susține luând în considerare faptul că valorificarea unor astfel de tipare în textul religios oferă un exemplu de „*suspendare a normei congruenței prin adecvare*”³². Mai exact, la acest nivel discursiv (= religios, sacru), tautologia se convertește din figură „deconstructivă” („statut” deținut, eventual, la nivelul textului laic³³) într-o figură *retorică... adecvată, aptă să construiască textul*. Astfel, norma idiomatice fiind mai permisivă (în sensul că admite tautologia sau pleonasmul), conceptul de ‘deconstrucție’ nu se susține.

³² *Congruența* reprezintă unul dintre cele trei tipuri de norme identificate de Coșeriu (1994: 36), corespunzând regulilor *generale* ale gândirii, precum și celor legate de vorbirea *în general* și cunoașterea lumii. În sistem coșerian, *norma adecvării* – anume „a vorbi în situații *determinate* [s.n.] și cu privire la *anumite* [s.n.] lucruri, cu *anumiți* [s.n.] interlocutori” – o poate suspenda pe cea a congruenței, așa cum demonstrează și textul bisericesc, posesorul unui *arsenal lingvistic propriu, particularizat*, în ultimă instanță *adecvat* (la specificul său comunicativ).

³³ Nivel pentru care putem admite un tip aparte de *deconstrucție*, anume *deconstrucția generată de redundanță*, în accepția negativă a termenului, cf. *redundanță* „informație care prisosește, care nu-și are rostul” (deci, un aspect condamnabil din perspectiva normelor literare ale limbii române sau, cum se exprimă Coșeriu, din perspectiva normei *congruenței*).

Tiparele tautologice, redundante – având originea în textul ebraic, de unde ele au putut fi preluate (într-o transpunere literală) și în textul românesc modern prin intermediar greco-slavon³⁴ – dovedesc propensiunea stilului bisericesc către *superfluu*, ca element auxiliar, susținător al *retorismului* textului respectiv. În creația psalmică (ca, de altfel, și în alte tipuri de texte bisericești, de exemplu, în rugăciunile creștine), structurile tautologice au funcție *intensificatoare-persuasivă*, aspect ce capătă relevanță dacă ne referim, de pildă, la *strategiile discursive* la care face apel psalmistul, în tentativa sa de abordare a Divinului³⁵.

Expresia artistică desăvârșită a ‘tautologicului’ este, în economia literaturii psalmice, așa-numitul *paralelism sintactic sinonimic*, considerat de noi o modalitate aparte de *reformulare discursivă*, dar și măsură a măiestriei estetice a creatorului poemului psalmic³⁶. Nu vom insista acestui aspect – ce constituie obiectul de studiu al unei cercetări independente³⁷ – ci vom remarca doar că, dincolo de paralelismul sintactic sinonimic, varietatea tiparelor structurale tautologice identificate în creația psalmică este remarcabilă (cf. substantiv + adjectiv din aceeași sferă semantică; structuri genitivale: substantiv N + subst. G din aceeași sferă semantică; construcții intensive [așa-numitul complement/acuzativ intern]³⁸; doi termeni sinonimi coordonați copulativ...), aspect care dovedește – cum remarcam și mai sus – propensiunea textului religios față de exprimarea redundantă, constituind, implicit, *una dintre mărcile stilistice distinctive* ale acestui tip de text.

Și exemplele care urmează pot fi considerate, în terminologie coșeriană (*loc. cit.*), expresie a *adecvării la un anumit context*, în cazul nostru – adecvare la specificul unui text retoric apărut în mediu religios, poemul psalmic: „Te-ai suit la înălțime, ai luat *robă captivă*...” (BP 68:18); cf. și BB 67:18–19: „Suiși-Te întru nălțime, *robiș robime*...”; „Dar ei *au ispitit și au provocat* pe Dumnezeu Cel-Prea-Înalt” (BP 78:56); „... și *mânia urgiei* Tale să-i cuprindă pe ei” (BO 68:28); cf. și BB 68:28: „Varsă spre ei urgia Ta și *mânia urgiei* Tale...” ș.a.

8. CONCLUZII

În procesul de *înnoire lingvistică*, în transpunerea unui text religios cum este psalmul, dintr-o limbă-sursă într-o limbă-țintă, ar trebui să se țină seama de, cel puțin, două aspecte fundamentale, garante ale *coerenței/organicității* textului

³⁴ Aspectul enunțat nu exclude însă posibilitatea ca, uneori, o structură redundantă să reflecte, în realitate, o eroare de traducere/interpretare într-un text... intermediar, bunăoară în cel grecesc al *Septuagintei* (Munteanu 2008: 66–67).

³⁵ V., de exemplu, Teleoacă 2013a sau id., *Dramatizarea*.

³⁶ Cf. Teleoacă, *Structuri sintactice*.

³⁷ Cf. *supra*, nota 35.

³⁸ Structuri specifice unei etape arhaice de dezvoltare a limbii (române), dar și stilului bisericesc (v. Teleoacă 2011 sau id., 2012b).

psalmic: 1. apartenența psalmului la stratul *cel mai hieratic* al literaturii religioase; 2. circumscrierea textului psalmic față de sfera ‘esteticului’ și, mai mult, față de aria *lirică* a acestui câmp (*arhitextul* prin raportare la care se definește textul psalmic este *poemul*). Ambele aspecte evidențiază *deosebita sensibilitate* a acestui tip de text religios (sacru) față de introducerea inovației³⁹, sensibilitate care trebuie înțeleasă în sensul unei *compatibilități mai puțin marcate a literaturii sacre/poemului psalmic cu neologia*, responsabilă, așa cum am putut constata și în studiul de față, pentru o serie de aspecte de „desacralizare” și de „depoetizare”, aspecte soldate, la rândul lor, cu fenomene precum „deconstrucția”.

Prin urmare, într-o situație de genul celei discutate aici, orice proces de „recuperare” a semnificației profunde, în trecerea de la limba originalului la o limbă-țintă (limba română) trebuie să respecte cele două principii: principiul *teologic*, respectiv principiul *estetic*, în limitele cărora trebuie înfăptuită inovația, în așa fel încât dihotomia ‘identitate vs alteritate’, ‘tradiție vs inovație’ să nu scindeze discursul lingvistic (în ultimă instanță, discursul cultural-religios), ci doar să îl moduleze, să îl varieze/nuanțeze, în raport cu legile armoniei, să îl facă mai complex, mai profund, mai autentic...

Desigur, astfel de neologisme/structuri neologice „își găsesc justificarea” în contextul obiectivului, explicit exprimat, de sincronizare cu limba literară actuală⁴⁰, mai ales în cazul unor texte/versiuni apărute sub egida unui alt for bisericesc decât cel ortodox. Este și aceasta o direcție în evoluția scrisului românesc bisericesc, care se impune însă a fi monitorizată și corijată în momentul în care apelul abuziv la neologismul „strident” se soldează cu o serie de efecte, expresie a *afectării esenței acestui tip de comunicare într-o limbă dată*, în speță, limba română.

BIBLIOGRAFIE

Izvoare

- BB = *Biblia de la București* (1688) (versiune electronică, cf. Baza de date în format electronic, pusă la dispoziție de Sectorul de Lexicografie al Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”).
- BO = *Biblia sau Sfânta Scriptură* (tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul BOR, cu aprobarea Sf. Sinod), București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al BOR, 1988.
- BP = *Biblia sau Sfânta Scriptură. Vechiul și Noul Testament*, Dilenburg, West Germany, 1990 (ed. I:1989).

³⁹ Într-o situație similară se mai află, poate, textul rugăciunii creștine (a se vedea Teleoacă 2012a), la polul opus fiind, de exemplu, textul catihetic, un text didactic, în ultimă instanță științific, care, prin natura lucrurilor, manifestă o disponibilitate/compatibilitate mai mare în acest sens.

⁴⁰ Este vorba despre idealul apropierei cât mai mult de „manuscrisele originale”, dar „într-o formă corectă și adaptată evoluției limbii române moderne [s.n.]” (cf. *Notă*, versiunea protestantă).

Lucrări de referință

- Arvinte 2001 = Vasile Arvinte, în *Biblia de la 1688* (text stabilit și îngrijit de Vasile Arvinte și Ioan Caproșu), vol. I, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”.
- Bidu-Vrânceanu 2008 = Angela Bidu-Vrânceanu, *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice și aplicații practice*, București, Editura Universității din București.
- Coșeriu 1977 = Eugeniu Coșeriu, *Portée et limites de la traduction // Parallèles*, n° 19 (1997). Cahier de l’Ecole de Traduction et d’Interprétation. Université de Genève, p. 19–34.
- Coșeriu 1994 = Eugeniu Coșeriu, *Lingvistica din perspectivă spațială și antropologică. Trei studii*, cu o prefață de Silviu Berejan și un punct de vedere editorial de Stelian Dumitrăcel, Chișinău, Editura Știința.
- Munteanu 2008 = Eugen Munteanu, *Lexicologie biblică românească*, București, Editura Humanitas.
- Slama-Cazacu 2000 = Tatiana Slama-Cazacu, *Stratageme comunicaționale și manipularea*, Iași, Editura Polirom.
- Teleoacă 2010 = Dana-Luminița Teleoacă, *Observații asupra vocabularului a două texte contemporane de rugăciune – comunicare în cadrul celui de-al patrulea Simpozion Internațional de Lingvistică*, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, 5–6 noiembrie 2010.
- Teleoacă 2011 = Dana-Luminița Teleoacă, *Arhaic și popular în textul actual al rugăciunii*, în Actele celui de-al 10-lea Colocviu Internațional al Catedrei de limba română (București, 3–4 decembrie 2010), *Limba română: ipostaze ale variației lingvistice* (II). *Pragmatică și stilistică*, București, Editura Universității din București, p. 209–217.
- Teleoacă 2012a = Dana-Luminița Teleoacă, *Observații asupra vocabularului a două texte contemporane de rugăciune*, în *Lucrările celui de al patrulea Simpozion Internațional de Lingvistică [Convergențe lingvistice]*, București, Editura Universității din București, p. 267–276.
- Teleoacă 2012b = Dana-Luminița Teleoacă, *Particularități morfosintactice ale textului contemporan de rugăciune* (II), în LR, Chișinău, nr. 3–4, anul XXII, 2012, p. 142–149.
- Teleoacă 2012c = Dana-Luminița Teleoacă, *Conservatisme et expressivité dans la littérature religieuse. Quelques repères dans la définition d’un style scientifique (didactique) au niveau religieux*, în „Biblicum Jassyense”, 3/2012, p. 55–80.
- Teleoacă 2013a = Dana-Luminița Teleoacă, *Stratégies discursives dans le texte des Psaumes*, în „Revue roumaine de linguistique”, t. LVIII, m. 2, p. 189–203.
- Teleoacă 2013b = Dana-Luminița Teleoacă, *Inovația lexicală în textul biblic modern: ‘construcție vs deconstrucție’, ‘identitate vs alteritate’* (I), în LR, LXII, 4/2013, p. 470–480.
- Teleoacă, *Dramatizarea* = Dana-Luminița Teleoacă, *Literatura veterotestamentară a Psalmilor – niveluri de analiză semiotico-pragmatică [Dramatizarea în textul biblic al Psalmilor. instanțe implicate în dialog* (I)] (în curs de apariție în SCL LXV, 2/2014).
- Teleoacă, *Structuri sintactice* = Dana-Luminița Teleoacă, *Structuri sintactice cu valențe stilistice în literatura veterotestamentară a Psalmilor* (în curs de publicare în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LIV/2014).

- Zafiu 2003 = Rodica Zafiu, *Arhaism și inovație în limbajul religios* (ap. <http://ebooks.unibuc.ro/filologie/Zafiu/28htm.>).
- Zgardan, *Creativ.* = Nina Zgardan, *Creativitate și fidelitate în traducere*, online: www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte.../Nina_Zgardan.pd

LEXICAL INNOVATION IN MODERN BIBLICAL TEXTS: 'CONSTRUCTION VS DECONSTRUCTION', 'IDENTITY VS ALTERITY

(Abstract)

This paper is aimed at approaching the issue mentioned in the title from the point of view of the *neologistic* elements identifiable in the psalm current text (which is analysed *in extenso*), in an 'Orthodox-Protestant' comparative purpose. The starting point for carrying out this investigation is the neologistic corpus of the Protestant Bible version, compared to the lexico-semantic correspondents in the Orthodox version. In order to follow the purpose proposed in this study, a rigorous approach of the data calls for taking into consideration the 'second degree' literature status of the religious text, a reality which makes absolutely necessary the investigation of such text (including) from the point of view of the translation act.

Keywords: religious, biblical, deconstruction, secularisation, depoeticisation, hybrid style.

*Institutul de Lingvistică
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”
al Academiei Române
București, Calea 13 Septembrie nr. 13*